

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА З УРАХУВАННЯМ ГАЛУЗЕВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

студентка гр. Ф-73 Гончаренко В. В.

Існує велика кількість нерозв'язаних теоретичних та практичних проблем, що стосуються методів оцінки кредитоспроможності позичальника, яке найповніше відповідало б конкретним потребам комерційних банків України на сучасному етапі побудови ринкових відносин.

В українську банківську систему необхідно вводити міжнародні стандарти визначення кредитоспроможності позичальника, так як в сучасних умовах зростає кількість неповернених кредитів.

Посилення банківської конкуренції зумовлює зростання вимог до оперативності прийняття кредитними організаціями рішень про надання кредитів з урахуванням високих кредитних ризиків, які супроводжують кредитування реального сектору економіки. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки і впровадження удосконалених технологій, здатних якісно оцінити рівень кредитоспроможності, у тому числі з урахуванням галузевих особливостей діяльності.

Важливою умовою здійснення якісної оцінки кредитоспроможності є аналіз зовнішнього середовища існування підприємства-позичальника та галузевих особливостей його діяльності. Наявність ліквідного забезпечення, відмінна кредитна історія та стійкий фінансовий стан часто не є безумовною гарантією повернення кредиту. Значна частина кредитів перетворюється на проблемні саме внаслідок впливу зовнішніх факторів та неврахування певних особливостей діяльності підприємств різних галузей економіки, що є причиною недостатньої обізнаності банківського менеджменту щодо потенційних проблем, які можуть виникнути у позичальника. Взагалі підприємствам різних сфер діяльності та галузей народного господарства притаманні визначені особливості організації фінансових відносин на підприємстві, формування та використання фінансових ресурсів, виробництва продукції, формування доходів, витрат та фінансових результатів, які потрібно враховувати при оцінці кредитоспроможності.

Однак зазначена проблема залишається не достатньо вивченою, оскільки в теорії та практиці немає єдиного підходу до визначення системи показників, які комплексно характеризували б кредитоспроможність позичальників. Крім того, в більшості випадків фінансово-кредитні установи майже не враховують галузеві аспекти при оцінці кредитоспроможності позичальників.

Поширеною методикою проведення комплексного аналізу є використання системи рейтингового ранжування на основі рангової оцінки в балах приналежності фактичних величин показників діяльності суб'єктів господарювання певному діапазону з можливих значень. Широка вживаність і популярність серед кредитних фахівців вітчизняних банків такого підходу пояснюється його простотою, зручністю застосування на практиці, розвитку тенденцій його зміни та перспектив подальшого функціонування.

Важливим методологічним аспектом формування таких методик є оптимізація складу показників, на основі значень яких визначається якість фінансового стану суб'єктів господарювання. Вони у сукупності повинні відповідати вимогам комплексної характеристики як поточного стану підприємства, так і тенденцій його подальшого розвитку в перспективі з тим запасом, який дозволяє мінімізувати можливі фінансові ризики.

Необхідно завжди пам'ятати, що використання надлишкової кількості фінансових коефіцієнтів може спричинити втрату часу на дослідження функціонально взаємозалежних між собою показників. Це значно знизить оперативність комплексної експрес-оцінки кредитоспроможності, яка є критичною характеристикою її ефективності.

Проведений аналіз систем фінансових показників, які використовуються в різних методиках банків для аналізу фінансового стану позичальників, свідчить про неоднорідність їх складу і кількості. Для уникнення громіздкості методики експрес-оцінки можна виділити 9 показників, що найчастіше використовуються у методиках аналізу фінансового стану позичальників: коефіцієнт покриття, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності діяльності.

Оскільки фінансові показники мають різний вплив на якість кредитоспроможності позичальників, методики рангової рейтингової комплексної оцінки обов'язково передбачають встановлення відповідних рівнів значущості – вагових коефіцієнтів для кожного з них.

Вагові коефіцієнти встановлюються шляхом розподілу 100% можливого впливу між показниками з урахуванням експертних оцінок реального їх значення та попереднього досвіду оцінки.

Таким чином, рейтингове експрес-оцінювання кредитоспроможності позичальників з урахуванням галузевих особливостей дозволяє сформувати всебічне уявлення про фінансовий стан клієнта за різними параметрами, які характеризують його діяльність (ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність, рентабельність).

Науковий керівник: асистент Захаркіна Л. С.